

TEACHING ELEMENTS OF FINANCIAL EDUCATION INTEGRATED WITH THE PRIMARY MATHEMATICS SUBJECT

Mai Thi Hien

Email: maihiendh111@gmail.com

Tan Trao University
Minh Xuan ward, Tuyen Quang province,
Vietnam

Received: 15/12/2025

Revised: 22/02/2026

Accepted: 10/4/2026

Published: 15/7/2026

Abstract: This paper presents preliminary research on teaching elements of financial education integrated with the primary Mathematics subject. Given the growing attention to financial education worldwide, Vietnam still lacks systematic studies that identify its content and explore ways to integrate it into the teaching of Mathematics in primary schools. Based on theoretical research and the analysis and synthesis of both domestic and international literature, combined with expert consultation and interviews with teachers, school administrators, and pupils, the study identifies the core components of financial education appropriate for primary school pupils, clarifies the learning outcomes required for this educational stage, and proposes six key financial education themes. Furthermore, the study develops a framework of 12 financial education skills and 12 computational skills, structured along the developmental progression of primary school pupils. The findings contribute to establishing an initial scientific foundation for the development of content, instructional methods, and assessment tools for integrated financial education in primary Mathematics teaching. This provides a basis for subsequent research focused on implementing specific instructional content and conducting pedagogical experiments.

Keywords: *Financial education, financial elements, integration, Mathematics, primary education, computational skills.*

DẠY HỌC MỘT SỐ YẾU TỐ GIÁO DỤC TÀI CHÍNH THEO HƯỚNG TÍCH HỢP VỚI NỘI DUNG MÔN TOÁN CẤP TIỂU HỌC

Mai Thị Hiền

Email: maihiendh111@gmail.com

Trường Đại học Tân Trào
Phường Minh Xuân, tỉnh Tuyên Quang,
Việt Nam

Nhận bài: 15/12/2025

Chỉnh sửa xong: 22/02/2026

Chấp nhận đăng: 10/4/2026

Xuất bản: 15/7/2026

Tóm tắt: Bài viết tập trung trình bày những nghiên cứu bước đầu về việc dạy học một số yếu tố giáo dục tài chính theo hướng tích hợp với nội dung môn Toán cấp Tiểu học. Trong bối cảnh giáo dục tài chính ngày càng được quan tâm trên thế giới, tại Việt Nam hiện nay vẫn còn thiếu các nghiên cứu có tính hệ thống về việc xác định nội dung giáo dục tài chính và cách thức tích hợp nội dung này trong dạy học môn Toán ở nhà trường tiểu học. Trên cơ sở nghiên cứu lý luận, phân tích, tổng hợp các tài liệu trong và ngoài nước, kết hợp với phương pháp hỏi ý kiến chuyên gia, phỏng vấn giáo viên, cán bộ quản lý và học sinh, bài báo xác định được những yếu tố cốt lõi của giáo dục tài chính với yêu cầu cần đạt (phù hợp với học sinh tiểu học) trong giai đoạn này, đồng thời đề xuất sáu chủ đề giáo dục tài chính. Bên cạnh đó, nghiên cứu xây dựng khung 12 kỹ năng giáo dục tài chính và 12 kỹ năng tính toán theo tiến trình phát triển kỹ năng của học sinh tiểu học, chỉ ra mối quan hệ song song, đan xen và hỗ trợ giữa hai trục kỹ năng này. Kết quả nghiên cứu góp phần hình thành cơ sở khoa học ban đầu cho việc phát triển nội dung, phương pháp và công cụ đánh giá trong dạy học tích hợp giáo dục tài chính ở Tiểu học, tạo tiền đề cho các nghiên cứu tiếp theo về triển khai nội dung dạy học cụ thể và thực nghiệm sư phạm.

Từ khóa: *Giáo dục tài chính, yếu tố tài chính, tích hợp, môn Toán, tiểu học, kỹ năng tính toán.*

1. Đặt vấn đề

Trong bối cảnh giáo dục hiện nay, việc trang bị cho học sinh tiểu học những hiểu biết và kỹ năng cơ bản về giáo dục tài chính đang trở nên cấp thiết nhằm góp phần hình thành năng lực tài chính cá nhân vững chắc trong tương lai. Theo Tổ chức Hợp tác và Phát triển Kinh tế (OECD, 2015), giáo dục tài chính đã được triển khai ở nhiều quốc gia với các mô hình đa dạng. Ở Việt Nam, việc tích hợp giáo dục tài chính vào Chương trình Giáo dục phổ thông, đặc biệt là trong môn Toán cấp Tiểu học, vẫn còn đang ở giai đoạn đầu. Chương trình Giáo dục phổ thông môn Toán (2018) đã mở ra cơ hội tích hợp những yếu tố thực tiễn như giáo dục tài chính vào nội dung học tập, tuy nhiên vẫn còn thiếu các nghiên cứu hệ thống, cụ thể về cách thức xây dựng nội dung, bài tập, phương pháp và hình thức tổ chức dạy học, tiến trình rèn luyện kỹ năng giáo dục tài chính phù hợp với lứa tuổi học sinh tiểu học.

Hiện nay, đa số tài liệu nghiên cứu tập trung vào giáo dục tài chính ở cấp Trung học phổ thông hoặc người trưởng thành. Còn ở cấp Tiểu học, đặc biệt là dưới góc độ tích hợp vào môn Toán vẫn chưa có nhiều nghiên cứu chuyên sâu. Câu hỏi đặt ra là: Làm thế nào để xây dựng được nội dung các yếu tố giáo dục tài chính và cách thức tích hợp vào nội dung môn Toán cấp Tiểu học?

Giáo dục tài chính là một lĩnh vực nghiên cứu mở rộng trong những năm qua và được định nghĩa qua nhiều quan điểm của các tổ chức quốc tế và học giả. Trong các quan niệm về giáo dục tài chính, chúng ta có thể sử dụng quan niệm của OECD vì sự phù hợp của nó trong bối cảnh hiện nay. Theo OECD (2012): “Giáo dục tài chính một quá trình trong đó cá nhân/doanh nghiệp/nhà đầu tư tăng cường hiểu biết của mình về các khái niệm và sản phẩm tài chính, thông qua việc tiếp nhận thông tin, hướng dẫn và/hoặc tư vấn khác để phát triển các kỹ năng, nhận thức rõ hơn các rủi ro và cơ hội tài chính. Từ đó, họ có thể đưa ra các quyết định xác thực, biết cách tìm kiếm hỗ trợ ở đâu và có thể hành động một cách hiệu quả nhằm cải thiện tình trạng tài chính của mình”.

Chương trình Giáo dục phổ thông môn Toán (2018) không chỉ nhấn mạnh vào việc phát triển kiến thức, kỹ năng Toán học cơ bản then chốt, mà còn chú ý tạo cơ hội để học sinh được phát triển nhân cách, các phẩm chất tốt đẹp; các thành tố cốt lõi của năng lực Toán học (năng lực tư duy và lập luận Toán học, năng lực mô hình hóa Toán học, năng lực giải quyết vấn đề

Toán học...) cũng như tính thích ứng sáng tạo trong giải quyết các vấn đề Toán học gắn với thực tiễn.

Giáo dục tài chính ở Tiểu học giúp học sinh có những hiểu biết ban đầu về Tiền tệ - Giá cả; Mua - Bán; Thu nhập - Chi tiêu; Tiết kiệm - Chia sẻ phù hợp với lứa tuổi, đặt nền móng cho sự phát triển năng lực tài chính cá nhân vững chắc trong tương lai.

Việc tích hợp giáo dục tài chính vào Chương trình môn Toán cấp Tiểu học đang trở thành một hướng đi thiết yếu trong giáo dục hiện đại nhằm chuẩn bị cho học sinh những kỹ năng tài chính cơ bản ngay từ khi còn nhỏ. Điều này không chỉ giúp học sinh nắm vững kiến thức Toán học mà còn phát triển khả năng quản lý tài chính, giúp các em có thái độ tích cực và kiến thức cơ bản về tài chính, phù hợp với cuộc sống thực tế.

Trong khuôn khổ nghiên cứu này, chúng tôi bước đầu xây dựng các chủ đề của giáo dục tài chính, đề xuất hệ thống kỹ năng giáo dục tài chính, kỹ năng tính toán và cách tích hợp theo tiến trình kỹ năng phù hợp với đặc điểm lứa tuổi học sinh tiểu học và chương trình môn Toán hiện hành. Việc xác định rõ các kỹ năng này sẽ là nền tảng cho việc xây dựng hệ thống bài tập, bài toán tích hợp, thang đo đánh giá và tài liệu dạy học phù hợp trong các nghiên cứu tiếp theo. Nghiên cứu mang tính chất định hướng và gợi mở, góp phần thu hẹp khoảng trống trong lĩnh vực giáo dục tài chính ở cấp Tiểu học tại Việt Nam hiện nay.

2. Phương pháp nghiên cứu

Bài viết sử dụng phương pháp nghiên cứu lý luận nhằm phân tích, tổng hợp và hệ thống hóa các nguồn tài liệu liên quan đến giáo dục tài chính và dạy học môn Toán ở Tiểu học. Các tài liệu được khai thác bao gồm các văn bản của Tổ chức Hợp tác và Phát triển Kinh tế (OECD), Diễn đàn Kinh tế Thế giới (WEF), Chương trình Giáo dục phổ thông môn Toán (2018), cùng các công trình nghiên cứu trong lĩnh vực giáo dục học và tâm lý học. Trên cơ sở đó, nghiên cứu làm rõ cơ sở lý luận và định hướng cho việc tích hợp các yếu tố giáo dục tài chính trong dạy học môn Toán ở Tiểu học.

Bên cạnh nghiên cứu lý luận, bài viết còn sử dụng phương pháp hỏi ý kiến chuyên gia trong các lĩnh vực giáo dục tiểu học, giáo dục học và tâm lý học nhằm thu thập các nhận định chuyên môn về nội dung và cách thức triển khai giáo dục tài chính đối với học sinh tiểu học. Đồng thời, tác giả tham gia các buổi trao đổi học thuật và sinh hoạt chuyên môn tại tổ bộ môn Toán với các giảng viên

trong lĩnh vực giáo dục tiểu học để thảo luận về khả năng tích hợp các yếu tố giáo dục tài chính vào dạy học môn Toán. Ngoài ra, phương pháp điều tra bằng phiếu hỏi được sử dụng để tìm hiểu nhận thức và đánh giá của giáo viên và học sinh đối với việc giáo dục tài chính ở Tiểu học. Những thông tin thu thập được từ các nguồn này được tổng hợp và sử dụng làm cơ sở tham khảo để đề xuất một số định hướng tích hợp giáo dục tài chính trong dạy học môn Toán. Trong quá trình nghiên cứu, trí tuệ nhân tạo được sử dụng như một công cụ hỗ trợ tra cứu và tìm kiếm tài liệu tham khảo.

3. Kết quả nghiên cứu

3.1. Kinh nghiệm quốc tế về xác định các yếu tố giáo dục tài chính ở Tiểu học

Theo OECD (2022), giáo dục tài chính cho trẻ em và thanh thiếu niên nên bao gồm các yếu tố sau: Nhận biết được giá trị và chức năng của tiền; Có hiểu biết cơ bản về thu nhập, chi tiêu, tiết kiệm và chia sẻ; Có kỹ năng ra quyết định tài chính trong các tình huống thực tế; Hình thành thói quen tài chính có trách nhiệm và bền vững.

Theo OECD (2012), giáo dục tài chính giúp cá nhân hiểu biết về các khái niệm và sản phẩm tài chính, từ đó phát triển kỹ năng đưa ra quyết định hợp lý về tài chính cá nhân. Vậy yêu cầu cần đạt về giáo dục tài chính đối với học sinh tiểu học bao gồm việc hiểu được bản chất, chức năng và vai trò của tiền trong đời sống; biết chi tiêu và tiết kiệm tiền trong hoàn cảnh sống của mình, phân biệt được giữa nhu cầu và mong muốn; biết quý trọng tiền và công sức lao động của bố mẹ; có khả năng giải các bài toán đơn giản liên quan đến tiền tệ; biết rằng tiền đến từ các nguồn khác nhau và có thể được sử dụng cho các mục đích khác nhau. Ngoài ra, học sinh cần hiểu rằng, mỗi người có thể có lựa chọn tài chính khác nhau và bắt đầu hình thành nhận thức về các vấn đề đạo đức trong sử dụng tiền như chia sẻ và có trách nhiệm tài chính.

Diễn đàn Kinh tế Thế giới (WEF, 2016) đã đưa ra khung 16 kỹ năng của Thế kỷ XXI, trong đó năng lực tài chính được xếp vào nhóm kỹ năng nền tảng (Foundational literacies), cùng với kỹ năng đọc viết, kỹ năng tính toán, khoa học và công nghệ thông tin. Điều này thể hiện tầm quan trọng của năng lực tài chính trong việc chuẩn bị cho người học khả năng thích ứng với nền kinh tế hiện đại. Hiểu biết tài chính cũng là một phần thiết yếu của năng lực công dân toàn cầu.

3.2. Đề xuất các chủ đề giáo dục tài chính và tiến trình kỹ năng trong giáo dục tài chính cho học sinh tiểu học theo Chương trình Giáo dục phổ thông môn Toán 2018

3.2.1. Các chủ đề giáo dục tài chính cho học sinh tiểu học

Từ những định hướng nghiên cứu trên, chúng tôi đề xuất các chủ đề về giáo dục tài chính và tiến trình kỹ năng trong giáo dục tài chính cho học sinh tiểu học của Việt Nam hiện nay gồm các yếu tố như sau:

Kiến thức tài chính cơ bản: Học sinh được tiếp cận với các khái niệm như tiền tệ, giá cả, mua bán, thu nhập, chi tiêu, tiết kiệm, chia sẻ, đầu tư phù hợp với thực tiễn cuộc sống hằng ngày.

Kỹ năng thực hành tài chính: Học sinh được rèn luyện các kỹ năng như nhận biết và phân biệt mệnh giá đồng tiền, tính tổng tiền, đổi tiền, so sánh giá cả, tính tiền phải trả và tiền thừa trong mua bán, quản lý chi tiêu cá nhân và đưa ra lựa chọn tiêu dùng hợp lý theo ngân sách giả định và theo thực tế.

Thái độ và hành vi tài chính: Học sinh biết quý trọng tiền và công sức lao động của bố mẹ, có ý thức tiết kiệm, biết chia sẻ với người khác và có trách nhiệm trong việc sử dụng tiền.

Những yếu tố này góp phần định hướng việc xây dựng nội dung, phương pháp giảng dạy và đánh giá năng lực tài chính phù hợp với đặc điểm phát triển nhận thức của học sinh tiểu học ở Việt Nam. Nội dung giáo dục tài chính ở tiểu học cần cụ thể hóa thành các chủ đề gần gũi, thực tiễn, dễ hiểu, dễ thực hành, giúp học sinh vừa hiểu lý thuyết, vừa biết vận dụng và hình thành thói quen tích cực. Do đó, chúng tôi lựa chọn 6 chủ đề giáo dục tài chính sau: Tiền tệ, giá cả; Mua bán, trao đổi; Thu nhập, chi tiêu; Tiết kiệm, vay vốn; Chia sẻ và đầu tư tài chính; Quản lý tài chính cá nhân.

Ngoài tính gần gũi với đời sống của học sinh, các chủ đề trên còn có mối liên hệ với ba mạch kiến thức của môn Toán ở Tiểu học là Số và phép tính, Hình học và đo lường, Một số yếu tố thống kê và xác suất. Trong đó, chủ đề Tiền tệ, giá cả gắn trực tiếp với mạch Số và phép tính; các chủ đề Mua bán, trao đổi; Thu nhập, chi tiêu; Tiết kiệm, vay vốn; Chia sẻ và đầu tư tài chính; Quản lý tài chính cá nhân cũng chủ yếu được khai thác qua mạch này thông qua các bài toán liên quan đến tính toán, so sánh và giải quyết tình huống tài chính. Đồng thời, một số nội dung còn có thể tích hợp với mạch Hình học và đo lường trong các tình huống tính đơn giá, khối lượng, thời gian và với mạch Một số yếu tố thống kê và xác suất khi học

sinh lập bảng, đọc và xử lý các số liệu đơn giản về thu – chi hoặc tiết kiệm. Nhờ đó, các chủ đề giáo dục tài chính có cơ sở để tích hợp tự nhiên trong dạy học môn Toán ở tiểu học. Mục tiêu và thuật ngữ cơ bản của từng chủ đề được tổng hợp ở Bảng 1.

Việc xác định rõ mục tiêu và thuật ngữ cơ bản của từng chủ đề giáo dục tài chính giúp đảm bảo tính định hướng, giáo viên có cơ sở để lựa chọn nội dung, phương pháp và hình thức tổ chức dạy học phù hợp với đặc điểm nhận thức của học sinh tiểu học, tránh tình trạng chồng chéo hoặc trùng lặp giữa các chủ đề, giúp học sinh được tiếp cận với các khái niệm tài chính một cách hệ thống, dễ hiểu và có tính kế thừa.

3.2.2. Tiến trình kỹ năng trong giáo dục tài chính

Việc xây dựng hệ thống kỹ năng giáo dục tài chính cho học sinh tiểu học được thực hiện trên cơ sở tiếp

cận năng lực, phù hợp với xu hướng giáo dục hiện đại và định hướng của OECD (2012; 2018) về phát triển năng lực tài chính cá nhân.

Đề xuất hệ thống này gồm 12 kỹ năng giáo dục tài chính ở cấp Tiểu học, được sắp xếp theo tiến trình phát triển năng lực từ thấp đến cao và gắn với sáu chủ đề giáo dục tài chính cốt lõi, bao gồm: Tiền tệ, giá cả; Mua bán, trao đổi; Thu nhập, chi tiêu; Tiết kiệm, vay vốn; Chia sẻ và đầu tư tài chính; Quản lý tài chính cá nhân.

Hệ thống kỹ năng này được xem là nền tảng lý luận và thực tiễn cho việc tích hợp giáo dục tài chính vào môn Toán ở tiểu học, đồng thời là cơ sở để phát triển các công cụ đánh giá, thiết kế nội dung và hoạt động dạy học phù hợp với yêu cầu phát triển năng lực tài chính của học sinh trong bối cảnh giáo dục

Bảng 1: Mục tiêu và thuật ngữ cơ bản của các chủ đề tài chính ở Tiểu học

Chủ đề	Mục tiêu	Thuật ngữ cơ bản
Tiền tệ, giá cả	Học sinh nhận biết và phân biệt mệnh giá đồng tiền, phân biệt các loại tiền (tiền giấy, tiền xu); hiểu được bản chất, chức năng và vai trò của tiền; nhận biết về giá trị, nguồn gốc lao động sản sinh ra đồng tiền, biết quý trọng tiền; biết tính tổng số tiền, đổi tiền, biết đọc giá cả, so sánh giá cả và ra quyết định tài chính phù hợp trong các tình huống đơn giản.	Tiền xu, tiền giấy, tiền, đồng tiền, giá cả, mệnh giá, đơn giá, giá, giá bán, đơn vị, đổi tiền, sản phẩm.
Mua bán, trao đổi	Học sinh hiểu cách mua và bán hàng hóa, biết tiền là vật ngang giá chung để đo lường và trao đổi, mua bán hàng hóa; biết tính toán tổng tiền khi mua nhiều món hàng, biết trả tiền và nhận lại tiền thừa. Học sinh cũng làm quen với khái niệm lãi và lỗ khi bán hàng.	Mua, bán, lãi, lỗ, vốn, giá gốc, giá bán, giá mua, tiền mua, tiền bán, chiết khấu, giảm giá, tăng giá, thanh toán, trả tiền, trao đổi, hàng hóa, khách hàng, người bán, người mua, tổng tiền, tiền thừa.
Thu nhập, chi tiêu	Học sinh biết rằng, tiền kiếm được từ nhiều nguồn khác nhau (lương, thưởng, tiền công, tiền tiêu vặt, tiền mừng tuổi, làm việc nhà, nhận quà, cho, tặng). Học sinh biết rằng tiền dùng để chi tiêu cho những thứ cần thiết như đồ ăn, sách vở và học cách tính số tiền còn lại sau khi chi tiêu.	Thu nhập, chi tiêu, tiền tiêu vặt, tiền lương, tiền thưởng, tiền công, tiền mừng tuổi, chi trả, nguồn tiền.
Tiết kiệm, vay vốn	Học sinh hiểu rằng tiết kiệm là để dành tiền cho mục đích quan trọng trong tương lai; hiểu vay tiền nghĩa là mượn tiền và phải trả lại sau đó; biết tính số tiền tiết kiệm được theo thời gian và hiểu rằng vay tiền có thể có rủi ro nếu không trả đúng hạn.	Tiết kiệm, gửi tiết kiệm, tiền tiết kiệm, sổ tiết kiệm, ống tiết kiệm, lợn đất, vay tiền, trả nợ, ngân hàng, tiền gốc, tiền lãi, lãi suất, kì hạn.
Chia sẻ và đầu tư tài chính	Học sinh hiểu ý nghĩa của việc dùng tiền để chia sẻ với cộng đồng (từ thiện, quyên góp, giúp đỡ người khác) và có thể dùng tiền để đầu tư vào những việc giúp có thêm nhiều tiền hơn trong tương lai.	Chia sẻ, giúp đỡ, quyên góp, từ thiện, ủng hộ, đầu tư, đóng góp, lợi nhuận, tiền gốc, tiền vốn, lãi, lỗ, lợi ích, rủi ro.
Quản lý tài chính cá nhân	Học sinh biết cách suy nghĩ trước khi tiêu tiền, lập kế hoạch chi tiêu, phân chia tiền phù hợp độ tuổi và đời sống hằng ngày (chi tiêu, tiết kiệm, từ thiện, quyên góp, giúp đỡ người khác); hiểu hậu quả nếu chi tiêu không hợp lý; bắt đầu hình thành trách nhiệm tài chính cá nhân.	Ngân sách, kế hoạch chi tiêu, chi tiêu hợp lý, quỹ tiết kiệm, quản lý tiền, ghi chép chi tiêu.

hiện nay. Tên kĩ năng và yêu cầu cần đạt được trình bày tại Bảng 2.

3.3. Hệ thống kĩ năng tính toán dựa trên yêu cầu cần đạt của Chương trình Giáo dục phổ thông môn Toán 2018 cấp Tiểu học

Dựa trên yêu cầu cần đạt của Chương trình Giáo dục phổ thông môn Toán (Bộ Giáo dục và Đào tạo, 2018), chúng tôi xây dựng hệ thống kĩ năng tính toán phù hợp với đặc điểm nhận thức của học sinh tiểu học. Các kĩ năng này phản ánh tiến trình phát triển năng lực Toán học từ nhận biết, thực hành đến vận dụng và khái quát hóa. Mỗi kĩ năng được xác định cụ thể, rõ ràng về yêu cầu cần đạt, đảm bảo tính kế

thừa, liên thông giữa các lớp học và hỗ trợ cho việc học tập, giải quyết vấn đề trong thực tiễn.

Việc xây dựng hệ thống kĩ năng tính toán cho học sinh tiểu học là cần thiết nhằm hình thành nền tảng năng lực Toán học, đáp ứng mục tiêu của Chương trình Giáo dục phổ thông môn Toán 2018. Yêu cầu cần đạt của 12 kĩ năng tính toán được trình bày trong Bảng 3.

Hệ thống 12 kĩ năng tính toán không chỉ giúp học sinh hình thành nền tảng Toán học vững chắc mà còn là công cụ quan trọng để hỗ trợ phát triển các năng lực khác, đặc biệt là kĩ năng giáo dục tài chính, khi Toán học được vận dụng vào các tình huống thực

Bảng 2: 12 kĩ năng giáo dục tài chính ở Tiểu học

Mã kĩ năng	Tên kĩ năng giáo dục tài chính	Yêu cầu cần đạt
KNGDTC1	Nhận biết và phân biệt mệnh giá đồng tiền	Học sinh nhận biết tiền giấy, tiền xu của Việt Nam và bước đầu làm quen với tiền một số nước qua hình ảnh tờ tiền; biết phân biệt đồng nào có giá trị lớn hơn, nhỏ hơn và hiểu ý nghĩa sử dụng; hiểu bản chất, chức năng và vai trò của tiền.
KNGDTC2	Tính tổng tiền và đổi tiền	Học sinh biết cộng các số tiền cùng hoặc khác mệnh giá; biết quy đổi giữa các mệnh giá tiền; áp dụng vào tình huống chi tiêu hằng ngày.
KNGDTC3	So sánh giá cả và lựa chọn sản phẩm phù hợp	Học sinh biết so sánh giá của các sản phẩm khác nhau, xác định được lựa chọn hợp lí dựa trên giá tiền, nhu cầu thực tế và số tiền hiện có.
KNGDTC4	Tính nhẩm và ước lượng tiền tệ	Học sinh biết ước lượng và tính nhẩm số tiền cần thiết hoặc còn lại trong các tình huống chi tiêu đơn giản, đảm bảo gần đúng và hợp lí.
KNGDTC5	Tính số tiền cần trả và tiền thừa trong mua bán	Học sinh biết tính tổng số tiền phải trả, số tiền còn lại hoặc tiền thừa khi mua sắm, thanh toán, giao dịch nhỏ trong đời sống.
KNGDTC6	Tính toán lãi, lỗ trong mua bán	Học sinh hiểu khái niệm đơn giản về lãi và lỗ; biết tính số tiền lãi hoặc lỗ trong một giao dịch đơn giản.
KNGDTC7	Ghi chép, tính toán thu nhập và chi tiêu	Học sinh biết ghi lại và tính toán các khoản thu nhập, chi tiêu cá nhân hoặc gia đình nhỏ; biết cân đối giữa thu và chi.
KNGDTC8	Tiết kiệm và vay vốn theo nhu cầu	Học sinh hiểu ý nghĩa của tiết kiệm; biết lựa chọn hình thức tiết kiệm phù hợp; bước đầu nhận biết việc vay mượn tiền khi cần thiết.
KNGDTC9	Tính toán tiền với lãi suất	Học sinh biết cách tính tiền lãi tiết kiệm hoặc tiền vay có lãi suất theo tỉ số phần trăm.
KNGDTC10	Chia sẻ tiền	Học sinh biết chia sẻ, quyên góp, giúp đỡ người khác bằng tiền hoặc của cải; nhận thức được ý nghĩa xã hội và đạo đức của việc chia sẻ.
KNGDTC11	Trải nghiệm đầu tư tài chính	Học sinh bước đầu hiểu khái niệm đầu tư; biết phân biệt giữa tiết kiệm và đầu tư; có thể tham gia trò chơi, mô phỏng tình huống đầu tư đơn giản.
KNGDTC12	Lập kế hoạch và quản lí chi tiêu	Học sinh biết lập kế hoạch chi tiêu cá nhân hoặc nhóm nhỏ theo ngân sách có hạn; biết điều chỉnh kế hoạch khi có thay đổi về nhu cầu hoặc nguồn tài chính.

Bảng 3: 12 kỹ năng tính toán ở Tiểu học

Mã kỹ năng	Tên kỹ năng tính toán	Yêu cầu cần đạt
KNTT1	Kỹ năng đọc và viết số	Học sinh biết đọc đúng, viết đúng các số trong phạm vi chương trình học; hiểu giá trị của từng chữ số theo hàng và lớp.
KNTT2	Kỹ năng so sánh số	So sánh các số dựa vào giá trị hàng và lớp; sắp xếp số theo thứ tự tăng dần, giảm dần; nhận biết mối quan hệ lớn hơn, nhỏ hơn, bằng nhau.
KNTT3	Kỹ năng cộng	Thực hiện đúng các phép cộng trong phạm vi chương trình; hiểu ý nghĩa phép cộng; vận dụng cộng trong các tình huống thực tế đơn giản.
KNTT4	Kỹ năng trừ	Thực hiện đúng các phép trừ; hiểu mối quan hệ giữa cộng và trừ; giải quyết bài toán có dạng “tìm phần còn lại” hoặc “hiệu của hai số”.
KNTT5	Kỹ năng nhân	Hiểu ý nghĩa của phép nhân là tổng các số hạng bằng nhau; ghi nhớ và vận dụng bảng nhân; thực hiện phép nhân số có nhiều chữ số.
KNTT6	Kỹ năng chia	Hiểu ý nghĩa của phép chia là tách đều hoặc tìm số lần chứa; biết vận dụng phép chia để chia đều, tách nhóm hoặc tìm đơn vị trong bài toán; vận dụng chia số có nhiều chữ số; kiểm tra kết quả bằng phép nhân.
KNTT7	Kỹ năng tính giá trị biểu thức	Hiểu thứ tự thực hiện phép tính; tính đúng giá trị biểu thức có hai đến nhiều phép tính; biết sử dụng dấu ngoặc.
KNTT8	Kỹ năng tính nhẩm và ước lượng	Thực hiện được các phép tính nhẩm nhanh, chính xác; biết ước lượng kết quả trong phạm vi hợp lý; làm tròn số phù hợp với yêu cầu bài toán.
KNTT9	Kỹ năng giải toán có lời văn	Hiểu, phân tích đề toán; xác định dữ kiện đã cho và yêu cầu cần giải quyết; lựa chọn phép tính phù hợp; trình bày bài giải đúng quy trình và hợp lý.
KNTT10	Kỹ năng thu thập và xử lý số liệu thống kê	Biết thu thập, ghi chép, phân loại và đọc hiểu bảng, biểu đồ đơn giản; biết biểu diễn, so sánh và rút ra nhận xét từ dữ liệu thống kê.
KNTT11	Kỹ năng đo đại lượng và tính toán đại lượng	Biết sử dụng đơn vị đo độ dài, khối lượng, thời gian, diện tích, thể tích, tiền tệ; thực hiện quy đổi đơn vị; tính toán các đại lượng có liên quan.
KNTT12	Kỹ năng tính tỉ số và tỉ số phần trăm	Hiểu ý nghĩa của tỉ số, tỉ số phần trăm; biết tìm tỉ số, tỉ số phần trăm của một số; biết tìm một số khi biết tỉ số, tỉ số phần trăm của số đó; giải bài toán có nội dung về tỉ số và tỉ số phần trăm.

tế về tiền tệ, chi tiêu, tiết kiệm và quản lý tài chính cá nhân. Đây là cơ sở khoa học để giáo viên thiết kế hoạt động học tập, đánh giá sự tiến bộ của học sinh và hướng tới mục tiêu phát triển năng lực toàn diện trong giáo dục tiểu học.

3.4. Mối liên hệ giữa kỹ năng tính toán và kỹ năng giáo dục tài chính

Kỹ năng tính toán là phương tiện nền tảng, còn kỹ năng giáo dục tài chính là mục tiêu định hướng trong quá trình hình thành năng lực tài chính cho học sinh. Hai hệ thống kỹ năng này có mối quan hệ hỗ trợ, tương tác hai chiều. Kỹ năng tính toán cung cấp công cụ giúp học sinh xử lý thông tin tài chính,

phân tích dữ liệu và ra quyết định chính xác trong các tình huống thực tế như mua bán, tiết kiệm, chi tiêu, hoặc lập kế hoạch tài chính. Kỹ năng giáo dục tài chính giúp học sinh vận dụng kỹ năng Toán học để giải quyết các tình huống thực tiễn liên quan đến giáo dục tài chính, giúp việc học trở nên sinh động và gần gũi hơn với đời sống thực tiễn. Mối liên hệ giữa kỹ năng tính toán và kỹ năng giáo dục tài chính được thể hiện ở Bảng 4.

Bảng 4 cho thấy mối liên hệ giữa các kỹ năng tính toán trong môn Toán và các kỹ năng giáo dục tài chính thông qua các điểm giao nhau trong ma trận. Mỗi dấu “X” biểu thị khả năng vận dụng một kỹ năng

Bảng 4: Kết nối kĩ năng tính toán và kĩ năng giáo dục tài chính

KNGDTC KNTT	KN TT 1	KN TT 2	KN TT 3	KN TT 4	KN TT 5	KN TT 6	KN TT 7	KN TT 8	KN TT 9	KN TT 10	KN TT 11	KN TT 12
KNGDTC1	X	X										
KNGDTC2			X	X	X	X	X					
KNGDTC3		X	X	X	X	X	X	X	X			
KNGDTC4			X	X	X	X		X				
KNGDTC5			X	X	X	X	X		X			
KNGDTC6			X	X	X	X	X		X			
KNGDTC7	X		X	X	X	X	X		X	X	X	
KNGDTC8			X	X	X	X	X		X	X		X
KNGDTC9			X	X	X	X	X		X			X
KNGDTC10			X	X	X	X			X	X		
KNGDTC11			X	X	X	X	X		X	X		X
KNGDTC12						X			X	X	X	X

tính toán để hình thành hoặc hỗ trợ phát triển một kĩ năng giáo dục tài chính tương ứng. Chẳng hạn, kĩ năng tính toán liên quan đến thực hiện các phép cộng và trừ với số tự nhiên có thể được sử dụng khi học sinh giải quyết các tình huống tài chính đơn giản như tính tổng số tiền cần trả khi mua nhiều mặt hàng hoặc xác định số tiền còn lại sau khi chi tiêu. Trong trường hợp này, kĩ năng tính toán không chỉ phục vụ mục tiêu học tập của môn Toán mà còn giúp học sinh hiểu và thực hành các hành vi tài chính cơ bản. Một ví dụ khác có thể thấy ở mối liên hệ giữa các kĩ năng tính toán liên quan đến so sánh và ước lượng số với các kĩ năng giáo dục tài chính về lựa chọn và ra quyết định trong mua sắm. Khi đứng trước các phương án mua hàng khác nhau, học sinh cần biết so sánh giá, ước lượng chi phí hoặc cân nhắc số tiền hiện có để đưa ra lựa chọn phù hợp.

Hai nhóm kĩ năng này phát triển đồng thời và đan xen theo tiến trình học tập của học sinh. Trục kĩ năng tính toán thể hiện quá trình phát triển tư duy logic, năng lực phân tích và giải quyết vấn đề Toán học. Trục kĩ năng giáo dục tài chính thể hiện sự phát triển về nhận thức, thái độ và hành vi tài chính, từ mức độ nhận biết tiền tệ đến mức độ lập kế hoạch và ra quyết định chi tiêu, tiết kiệm, chia sẻ, đầu tư.

Hai trục này chạy song song, đan xen và hỗ trợ nhau: Khi kĩ năng tính toán của học sinh được củng cố, học sinh có đủ năng lực để xử lí các tình huống tài chính; ngược lại, các hoạt động giáo dục tài chính cung cấp bối cảnh thực tiễn giúp học sinh vận dụng kĩ năng tính toán một cách tự nhiên, linh hoạt.

3.5. Vấn đề tích hợp một số yếu tố giáo dục tài chính vào quá trình dạy học môn Toán ở trường tiểu học

Có rất nhiều quan niệm về tích hợp và dạy học tích hợp. Trong khuôn khổ bài viết này, chúng tôi sử dụng quan niệm “Tích hợp trong dạy học có thể được hiểu là sự thu hút, lồng ghép, bổ sung các kiến thức, các nội dung cần thiết, các kết quả liên quan vào những nội dung vốn có của một môn học” (Đỗ Tiến Đạt, Trần Thúy Nga, 2019).

Việc lựa chọn tích hợp giáo dục tài chính vào dạy học môn Toán ở Tiểu học xuất phát từ đặc trưng của cả hai lĩnh vực, đều hướng đến phát triển tư duy logic, khả năng lập luận, tính toán và ra quyết định hợp lí trong các tình huống thực tiễn. Sự tương đồng về mục tiêu và tính chất hoạt động nhận thức của học sinh trong hai lĩnh vực tạo nên cơ sở khoa học và thực tiễn vững chắc cho sự tích hợp này.

Thứ nhất, về mục tiêu phát triển năng lực, cả kĩ năng tính toán trong Toán học và kĩ năng giáo dục

tài chính đều nhằm giúp học sinh hình thành năng lực xử lý thông tin số, phân tích, ước lượng và lựa chọn phương án tối ưu. Ví dụ, trong môn Toán, học sinh rèn kỹ năng cộng, trừ, nhân, chia để tính toán số liệu; còn trong giáo dục tài chính, các kỹ năng này được vận dụng để tính tổng chi tiêu, so sánh giá cả, hoặc tính số tiền tiết kiệm.

Thứ hai, về nội dung, giữa hai lĩnh vực tồn tại vùng giao thoa tự nhiên. Chẳng hạn, bài toán “mua nhiều mặt hàng” trong Toán học là một dạng bài cộng nhiều số, trong khi trong giáo dục tài chính, đó chính là bài toán tính tổng chi tiêu. Các bài toán “So sánh số tiền”, “Tính số tiền còn lại”, “Chia sẻ số tiền cho nhiều người”, hay “Tính phần trăm giảm giá” đều vừa là nội dung Toán học, vừa phản ánh tình huống tài chính thực tế.

Thứ ba, về phương pháp dạy học, cả hai lĩnh vực đều hướng đến hình thành kỹ năng thông qua trải nghiệm, thực hành và giải quyết vấn đề. Khi học sinh được đặt vào các tình huống gần gũi như “Tính tiền mua đồ dùng học tập”, “Lập kế hoạch chi tiêu tuần”, hay “Tính số tiền tiết kiệm được sau khi mua hàng giảm giá”, các em vừa củng cố kiến thức Toán vừa phát triển kỹ năng tư duy tài chính, là nền tảng quan trọng của năng lực công dân Thế kỷ XXI.

Như vậy, cơ sở của việc tích hợp giáo dục tài chính vào môn Toán chính là sự tương đồng về mục tiêu, sự giao thoa về nội dung và sự thống nhất trong phương pháp rèn luyện kỹ năng. Thông qua đó, học sinh không chỉ học Toán một cách ý nghĩa hơn mà còn được trang bị những hiểu biết và kỹ năng cần thiết để ứng dụng Toán học vào cuộc sống tài chính hằng ngày, hướng tới phát triển năng lực tài chính cá nhân ngay từ cấp Tiểu học.

Tài liệu tham khảo

- Bộ Giáo dục và Đào tạo. (2018). *Chương trình Giáo dục phổ thông môn Toán*.
- Đỗ Tiến Đạt, Trần Thúy Nga. (2019). Một số vấn đề về dạy học tích hợp trong môn Toán ở trường tiểu học. *Tạp chí Giáo dục*, 455(1), tr.39 - 42. <https://doi.org/10.1787/9789264208094-en>.
- OECD. (2012). *OECD/INFE High-level Principles on National Strategies for Financial Education*.
- OECD. (2014). *PISA 2012 Results: Students and Money (Volume VI)*. OECD Publishing.
- OECD. (2018). *The Future of Education and Skills*:

4. Kết luận

Trên cơ sở kế thừa các khung lý thuyết quốc tế (OECD, PISA) và điều kiện giáo dục ở Việt Nam, nghiên cứu đã xác định được các yếu tố cốt lõi của giáo dục tài chính phù hợp với đặc điểm học sinh tiểu học; xác lập 06 chủ đề giáo dục tài chính làm nền tảng cho việc phát triển nội dung dạy học; đồng thời xây dựng khung gồm 12 kỹ năng giáo dục tài chính và 12 kỹ năng tính toán được tổ chức theo tiến trình phát triển năng lực của học sinh. Mối quan hệ song song, đan xen và hỗ trợ lẫn nhau giữa hai nhóm kỹ năng này cho thấy tính khả thi và cơ sở khoa học của việc tích hợp giáo dục tài chính trong dạy học môn Toán ở Tiểu học. Về mặt lý luận, kết quả nghiên cứu góp phần làm rõ cơ sở khoa học của việc tích hợp giáo dục tài chính trong môn Toán, giúp định hướng cho việc thiết kế nội dung, phương pháp và hình thức tổ chức dạy học phù hợp với lứa tuổi học sinh tiểu học. Về mặt thực tiễn, khung kỹ năng và các chủ đề được đề xuất có thể sử dụng như tài liệu tham khảo cho giáo viên, nhà quản lý giáo dục và nhà nghiên cứu khi triển khai dạy học tích hợp giáo dục tài chính.

Trong tương lai, các nghiên cứu tiếp theo cần tập trung vào việc phát triển hệ thống bài học cụ thể cho từng chủ đề, thiết kế phương pháp và hình thức tổ chức dạy học, thử nghiệm sư phạm để đánh giá hiệu quả của tiến trình kỹ năng cũng như hoàn thiện công cụ đánh giá năng lực giáo dục tài chính của học sinh tiểu học trong thực tiễn giảng dạy.

Lời cảm ơn: Bài viết này được tài trợ bởi Trường Đại học Tân Trào, tỉnh Tuyên Quang, Việt Nam.

- Education 2030*. Paris: OECD Publishing.
- OECD. (2022). *Recommendation on Financial Literacy*. OECD Publishing.
- OECD/INFE. (2015). *National Strategies for Financial Education: OECD/INFE Policy Handbook*. Paris: OECD Publishing. Retrieved from <https://www.oecd.org/finance/financial-education/national-strategies.htm>.
- World Economic Forum. (2016). *New Vision for Education: Unlocking the Potential of Technology*. Geneva: WEF.